

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Emila Bdžocha a sudcov JUDr. Martina Piovartsyho a JUDr. Richarda Bureša na neverejnom zasadnutí 22. júla 2014 v trestnej veci proti odsúdenému **J. L.** vedenej na Krajskom súde v Trenčíne pod sp. zn. 23Ntok 2/2013, o sťažnosti odsúdeného proti uzneseniu z 25. februára 2014 takto

r o z h o d o l :

Podľa § 194 ods. 1 písm. b/ Tr. por. napadnuté uznesenie krajského súdu **sa z r u š u j e .**

Krajskému súdu v Trenčíne **sa u k l a d á** , aby vo veci **znovu konal a rozhodol.**

O d ô v o d n e n i e

Napadnutým uznesením krajského súdu bol **zamietnutý** návrh odsúdeného J. L. na obnovu konania proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne, č.k. 1T 5/2005-683, zo 4. novembra 2005 v spojení s uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 3 To 14//2005, z 25. januára 2006, pretože neboli zistené podmienky obnovy podľa § 394 Tr. por.

Proti tomuto uzneseniu podal sám i prostredníctvom obhajcu v zákonnej lehote sťažnosť odsúdený J. L..

V podstate poukázal na to, že na podklade Nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. PL.ÚS 106/2011, z 28. novembra 2012 mal súd povoliť obnovu konania ex lege, pretože trest odňatia slobody bol mu uložený s aplikáciou asperačnej zásady, i keď podľa § 35 ods. 2 Tr. zák. účinného do 31. decembra 2005 a nie podľa § 41 ods. 2 Tr. zák. účinného od 1. januára 2006, ktorý bol „Nálezom zrušený“.

Navrhol, aby sťažnostný súd zrušil napadnuté uznesenie a uložil súdu prvého stupňa, aby vo veci znovu konal a rozhodol.

Na podklade podanej sťažnosti Najvyšší súd Slovenskej republiky v zmysle § 192 ods. 1 Tr. por. preskúmal správnosť výroku napadnutého uznesenia a konanie, ktoré mu predchádzalo a zistil, že sťažnosť odsúdeného J. L. **je dôvodná.**

Z odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplýva, že krajský súd sa zaoberal Nálezom Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. PL.ÚS 106/2011, z 28. novembra 2012 vo vzťahu k ustanoveniu § 35 ods. 2 Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005, na podklade ktorého bol odsúdenému uložený trest odňatia slobody podľa tzv. asperačnej zásady a dospel k záveru, všeobecný súd nie je oprávnený robiť rozširujúci výklad nálezu ústavného súdu, a to ani v prípade, ak by sa takýto výklad (rozširujúci) mohol v konečnom dôsledku javiť ako výklad spravodlivý.

V podstate poukázal na to, že v danom prípade bola síce použitá asperačná zásada, avšak v ustanovení, ktorého sa nález ústavného súdu nedotýkal.

Navyše aj z hľadiska testu proporcionality asperačná zásada podľa § 41 ods. 2 Tr. zák. bola používaná v trestných sadzbách, ktoré vo všeobecnosti sú o 10 rokov odňatia slobody prísnejšie, ako v predchádzajúcom Trestnom zákone. Takéto podstatné zvýšenie trestných sadzieb v novom Trestnom zákone malo pritom odraz aj v podstatnom zvýšení dolných hraníc trestnej sadzby odňatia slobody v osobitnej časti Trestného zákona.

Napokon podľa krajského súdu v danom prípade u tohto odsúdeného bola tzv. asperačná zásada aplikovaná v obmedzenom rozsahu, keďže mu bol ukladaný trest výnimočný v rámci trestnej sadzby upravenej podľa § 29 ods. 1, ods. 2 Tr. zák. účinného do 31. decembra 2005, teda v rámci zákonnej trestnej sadzby, ktorej horná hranica bola u neho 25 rokov a nemuselo preto dôjsť k jej zvýšeniu o jednu tretinu a trest sa neukladal v hornej polovici takto zvýšenej trestnej sadzby.

Najvyšší súd po preskúmaní veci zistil, že úvahy krajského súdu o použití tzv. asperačnej zásady nie sú správne.

Trestný zákon č. 140/1961 Zb. účinný od 1. januára 1962 vo vzťahu k trestaniu súbehu nerátal s využitím asperačnej zásady v súvislosti s hornou hranicou trestnej sadzby úhrnného trestu, len stanovil, že ak súd odsudzuje páchatel'a za dva alebo viac trestných činov, uloží mu úhrnný trest podľa toho zákonného ustanovenia, ktoré sa vzťahuje na trestný čin z nich najprísnejšie trestný. Prvky asperačnej zásady boli využité len v rámci právnej úpravy ukladania trestu odňatia slobody obzvlášť nebezpečnému recidivistovi.

Prelom v uplatňovaní asperačnej zásady pri trestaní súbehu priniesol zákon č. 171/2003 Z.z. (ďalej len „zákon č. 171/2003 Z.z."), ktorým sa s účinnosťou od 1. septembra 2003 novelizoval Trestný zákon č. 140/1961 Zb. Novelou sa do §35 ods. 2 tohto Trestného zákona zaviedlo pravidlo, v zmysle ktorého platilo, že ak súd ukladá úhrnný trest odňatia slobody za dva alebo viac úmyselných trestných činov spáchaných dvoma alebo viacerými skutkami, zvyšuje sa horná hranica trestnej sadzby trestu odňatia slobody trestného činu z nich najprísnejšie trestného o jednu tretinu, pričom súd uloží páchatel'ovi trest v hornej polovici takto určenej trestnej sadzby trestu odňatia slobody. Po prvýkrát sa tak súčasťou asperačnej zásady stáva nielen zvýšenie hornej hranice trestnej sadzby, ale aj určenie (obmedzenie) ďalšieho postupu súdu pri rozhodovaní o konkrétnej výške trestu.

Prístup k trestaniu viacčinného súbehu zavedený zákonom č. 171/2003 Z.z. bol následne prevzatý i do Trestného zákona č. 300/2005 Z.z., ktorý len v súvislosti so zavedením bipartície trestných činov v § 41 ods. 2 spresnil, že z dvoch alebo viacerých zbiehajúcich sa úmyselných trestných činov, musí byť aspoň jeden zločinom. Za splnenia tejto podmienky sa zvyšuje horná hranica trestnej sadzby odňatia slobody trestného činu z nich najprísnejšie trestného o jednu tretinu, pričom súd obligatórne musí uložiť páchatel'ovi trest nad jednu polovicu, takto určenej trestnej sadzby odňatia slobody. V porovnaní s pôvodnou úpravou zavedenou zákonom č. 171/2003 Z.z. teda asperačnú zásadu bolo možné aplikovať v menšom rozsahu, keďže v prípadoch, keď súd bude páchatel'ovi ukladať trest za dva alebo viac úmyselných prečinov spáchaných dvoma alebo viacerými skutkami, použitie tejto zásady neprichádzalo do úvahy.

Porovnaním zákona č. 140/1961 Zb. a zákona č. 300/2005 Z.z. možno zistiť, že sporné ustanovenia (§ 35 ods. 2, § 41 ods. 2) sú systematicky zaradené do časti zákonov, ktorými sa upravujú zásady pre ukladanie trestov (sankcií). Sporný text ustanovenia § 35 ods. 2, veta prvá za bodkočiarkou v zákone č. 140/1961 Zb. v znení účinnom od 1. septembra 2003

do 31. decembra 2005 je obsahovo úplne totožný s textom ustanovenia § 41 ods. 2, veta prvá za bodkočiarkou zákona č. 300/2005 Z.z., ktoré zákonné ustanovenie Ústavný súd Slovenskej republiky Nálezom, sp. zn. PL. US 106/2011, zo dňa 28. novembra 2012 označil za nesúladné s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Ústava Slovenskej republiky prijatá ústavným zákonom č. 406/1992 Zb. je platná od 1. novembra 1992 a jej text v čl. 1 ods. 1 je k dnešnému dňu nezmenený.

Ide teda o ustanovenia obsahovo rovnorodé, ktoré navyše spája uloženie trestu v hornej polovici zvýšenej trestnej sadzby so spáchaním akýchkoľvek viacčinne zbiehajúcich sa úmyselných trestných činov, teda nepožaduje, aby aspoň jeden z nich bol trestným činom kategorizovaný ako zločin (§ 41 ods. 2, § 11 Trestného zákona v znení účinnom od 1. januára 2006). Dotknutý nález nemohol ustanovenie § 35 ods. 2 Trestného zákona v znení účinnom do 31. decembra 2005 zasiahnuť spôsobom uvedeným v čl. 125 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, resp. v § 41a ods. 1 zák. č.38/1993 Z. z. (ďalej len zákon o organizácii ústavného súdu), keďže ide o ustanovenie v čase rozhodovania ústavného súdu už zrušeného zákona (zrušeného ustanovením § 439 zák. č. 300/2005 Z. z.). Také ustanovenie, resp. jeho časť teda nemôže stratiť účinnosť dňom vyhlásenia nálezu Ústavného súdu v Zbierke zákonov, ako to predpokladá skôr uvedené ústavné aj zákonné ustanovenie - inak by ústavný súd mohol vysloviť nesúlad právnych predpisov aj vo vzťahu k ustanoveniu, neuvedenému v návrhu na začatie príslušného konania (§ 40 zákona o organizácii ústavného súdu). Rozširujúci výklad, je potrebné použiť a takto dotvoriť, resp. vyplniť medzeru v zákone. Práve v takej situácii sa v záujme racionálneho a principiálne spravodlivého riešenia môže a má použiť i tzv. sudcovská tvorba práva (formou tzv. precedensu - ako prameňa práva).

Vo vyššie popísanej situácii sa v obnovenom konaní použije na uloženie trestu ustanovenie § 35 ods. 2 Trestného zákona v znení použitom na posúdenie trestnosti činu, prispôbenom obsahu nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky z 28. novembra 2012, sp. zn. PL. ÚS 106/2011, teda v znení bez časti prvej vety za bodkočiarkou (ak ide o znenie účinné od 1. septembra 2003 do 31. decembra 2005). Použitie naposledy označeného ustanovenia v znení účinnom od 21. decembra 2012 (t.j. od vyhlásenia nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky v zbierke zákonov) je možné, keďže ako už bolo uvedené, zákon

č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov bol zrušený ustanovením § 439 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon s účinkami od 1. januára 2006.

Z uvedeného vyplýva, že

„rovnaké právne účinky, aké v zmysle § 41 ods. 1 zákona č. 38/1993 Z.z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len dotknuté ustanovenie) vyvoláva vyhlásenie nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky z 28. novembra 2012, sp. zn. PL. ÚS 106/2011, v Zbierke zákonov Slovenskej republiky (k vyhláseniu došlo 21. decembra 2012) vo vzťahu k § 41 ods. 2 Trestného zákon, je potrebné pri použití extenzívnej interpretácie dotknutého ustanovenia vyvodit' i vo vzťahu k ustanoveniu § 35 ods. 2, vety prvej za bodkočiarkou Trestného zákona v znení zákona č. 171/2003 Z.z. účinného od 1. septembra 2003 do 31. decembra 2005”.

V posudzovanej veci preto krajský súd ako súd prvého stupňa mal pri posudzovaní návrhu na povolenie obnovy konania postupovať ústavne konformným spôsobom a v súlade s uvedeným nálezom ústavného súdu, vyriešiť otázku aplikácie § 35 ods. 2 vety prvej za bodkočiarkou Tr. zák. v znení zákona č. 171/2003 Z.z. účinného od 1. septembra 2003 do 31. decembra 2005.

Ak za toho stavu krajský súd zamietol návrh odvolania J. L., postupoval v rozpore so stavom veci a zákonom, preto Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil napadnuté uznesenie a prikázal krajskému súdu, aby vo veci znovu konal a rozhodol, rešpektujúc pritom ust. § 194 ods. 5 Tr. por.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu sťažnosť nie je prípustná.

V Bratislave 22. júla 2014

JUDr. Emil B d ť o c h , v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Anna Halászová